

**SPEECH VAN MACHTELD RIJSDORP
TER GELEGENHEID VAN DE DODENHERDENKING EN DE HERDENKING VAN DE BEVRIJDING OP 4 MEI
2007**

Dames en heren, jongens en meisjes,

Stilte,
een moment stil staan,
stil staan bij de betekenis van 4 mei,

Het is een goede zaak dat wij één keer per jaar als samenleving uitdrukkelijk stilstaan bij de gevolgen van oorlog, onderdrukking en geweld.

Dat willen wij vandaag doen.

Vandaag herdenken wij in het bijzonder alle inwoners van het Koninkrijk der Nederlanden, die daar in de loop der jaren

het slachtoffer van zijn geworden.

Het gaat dan om wat in het wat verdere verleden van de Tweede Wereldoorlog gebeurd is; voor velen in ons land lijkt dat verleden nog dichtbij: maakt het deel uit van hun huidig leven omdat zij dierbaren verloren hebben of ervaringen van concentratiekampen of onderduiken meedragen.“ Dit is om nooit meer te vergeten”.

Maar het gaat ook om slachtoffers vanuit het meer nabije verleden van oorlogen, gewapende conflicten en vredesacties, waar ons land op een of andere manier bij betrokken was of is.

Naast deze landgenoten willen wij in het bijzonder ook de burgers uit andere landen herdenken, die hun léven gaven voor ónze vrijheid.

Voorts gaan onze gedachten uit naar iedereen, die op dit moment - waar ook ter wereld - geconfronteerd wordt met de verschrikkingen van oorlog, bezetting en onderdrukking, agressie en geweld. De televisie en kranten laten ons dagelijks zien hoe diep en gruwelijk oorlogsgeweld het leven van bevolkingsgroepen en de individuele mens verstoort. Je kunt dat “weten” niet ontlopen.

Vandaag -4 mei - herdenken wij de oorlogsslachtoffers sinds het uitbreken van de tweede wereldoorlog.

Morgen – 5 mei -is de viering van de bevrijding van ons land. Daarom staan wij vandaag ook nadrukkelijk stil bij het belang en de betekenis van de vrijheid, zoals wij die hier in Nederland kennen sinds het einde van de oorlog '40-'45. Met het oog op vandaag, maar zeker ook met het oog op de toekomst.

Bij de toekomst denk je uiteraard aan de jeugd.Daarom is het ook belangrijk dat de jeugd van Goirle uitdrukkelijk betrokken is bij deze herdenking.

Ik wil alle jongeren bedanken voor hun bijdrage daaraan en de betrokkenheid erbij

Dat geldt evenzeer voor de herdenking vanmiddag bij het monument van de familie Dasche.

Op de begraafplaats sprak Jules zijn gedicht uit “Dromen doof je niet”.

Liselotte en Leonore hebben in hun gedicht op een bijzondere wijze uitdrukking gegeven aan hun gevoelens over de jodendeportatie.

Ik haak daar op in.

Men zegt wel: de jeugd heeft de toekomst.

Hoe die toekomst door een oorlog plotseling helemaal kan veranderen komt op indringende wijze naar voren in het onlangs verschenen boek “Dit is om nooit meer te vergeten”.

Daarin zijn het dagboek en brieven van Helga Deen uit 1943 opgenomen.

Het Joodse meisje Helga was 18 toen zij op 1 juni 1943 vanuit haar woonplaats Tilburg naar het concentratiekamp in Vught werd overgebracht.

Gedurende de maand dat zij daar verbleef hield zij een dagboek bij. Het is een aangrijpende en ontroerende getuigenis van het dagelijks leven in kamp Vught.

Heen en weer geslingerd tussen liefde en afkeer, tussen wanhoop en optimisme, probeert Helga zo waardig en bezielend mogelijk te leven.

Haar laatste brief aan haar geliefde – Kees van den Berg – dateert van 8 juli 1943.

Over haar treinreis enkele dagen eerder naar kamp Westerbork in Drente schrijft Helga onder meer het volgende:

“Het afscheid van Brabant en al het bekende is me ontzaggelijk moeilijk gevallen. Mijn hart brak haast toen ik de Brabantse bossen, de spoorweg naar Tilburg, de Bosseweg, een winkel waar ik eens iets gekocht had, een fietsenmaker, Vught, alles, misschien voor lang, misschien voor 't laatst zag.

Aan de trein kreeg ik jouw brief; al die vriendelijkheid, hulpvaardigheid, zie je toen liet ik mij even gaan. Al die dagen, weken, de laatste dag was ik flink geweest, maar dit afscheid, al het goede, was te veel. Vrijheid zo dicht bij je te hebben, te zien en er toch niet in te leven”.

Die laatste zin geeft het verlangen naar vrijheid op bijzonder treffende wijze weer en laat zien hoe belangrijk vrijheid voor iedere mens is.

Sinds de Tweede Wereldoorlog is de maatschappij enorm veranderd. Dat heeft ook invloed op het begrip vrijheid, hoewel de essentie daarvan niet gewijzigd is.

Praten over vrijheid moet zeker niet bestaan uit mooie woorden en holle frases.

Vorig jaar bezocht ik voor de eerste maal het concentratiekamp Auschwitz in Polen. Een beklemmend bezoek, door wat je ziet, door wat je weet wat daar gebeurd is. Als je dan boven de poort ziet staan :” Arbeit macht frei” zo'n cynische uitspraak, zo'n misbruik van het begrip vrijheid, zoals wij dat eronder willen verstaan, dan komt er een gevoel van machteloosheid over je heen. Wat kunnen woorden dan ook verhullen en kapot maken.

Het is onze gezamenlijke verantwoordelijkheid om vrijheid in het leven van vandaag de juiste inhoud te geven en mede daardoor - en dat is minstens zo belangrijk - vrijheid veilig te stellen voor de toekomstige generaties.

Meer dan ooit dienen wij ons er van bewust te zijn dat we daar het nodige voor moeten doen en laten. Vrijheid is minder vanzelfsprekend dan wij wel eens geneigd zijn om aan te nemen.

En dat begint in onze eigen omgeving:het komt tot uitdrukking in de manier waarop wij met elkaar omgaan. De vrijheid met elkaar willen delen.

Laten wij vrijheid delen door niet alleen te zeggen waar het op staat, maar door er op te staan dat anderen ook wat te zeggen hebben.

Herdenken, denken, vrede, vrijheid
Kernbegrippen om samen te kunnen leven

Ook dit jaar heeft Willem van de Vrande uit Goirle een gedicht ter gelegenheid van de dodenherdenking gemaakt. Met dit gedicht sluit ik mijn verhaal af:

dodenherdenking 4 mei 2007

vandaag spreek ik met de helden van weleer
ze kennen mij niet maar antwoorden kort en vrank
vrijheid zegt de een die werd geraakt
gelijkheid zegt de ander die werd gemarteld
broederschap fluistert nummer drie vanonder de zoden

zonder jullie zeg ik zouden wij geknecht zijn
ontdaan van respect
gebukt gaan onder het juk van tirannie
kruipend door holen van onzekerheid
zouden wij in angst achterom kijken

zou ik ook zo dapper geweest zijn als jullie
zou ik ziel en lijf gegeven hebben voor
wat wij nu zo gewoon vinden
dat wij er bijna alle dagen aan voorbijgaan
alle dagen vergeten wat jullie deden

vandaag spreek ik met de helden van weleer
met hen die streden voor een beter leven
vrij van vrees en achterdocht

een leven waarin vrede net zo vanzelfsprekend is
als de lentebries
de zomerzon
de avondster